

ע"פ 9180/16 - פרדי מליק נ' מדינת ישראל

פלילי - חוק העונשין - הפרת אמונים

פלילי - חוק העונשין - עבירות מרמה

var MareMakom = "עפ 9180/16 - פרדי מליק נ' מדינת ישראל, תק-על 2017(4), 6256(16/11/2017)";
{;p.IDHidden{display:none

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים ע"פ 9180/16

לפני: כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופט ג' קרא
פרדי מליק
המערער:

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי
בחיפה בת"פ 57551-05-13 שניתן ביום
12.4.2016 על ידי כב' השופטת דיאנה סלע

תאריך הישיבה: ח' באב התשע"ז (31.7.2017)

בשם המערער: עו"ד אירית באומהורן
בשם המשיבה: עו"ד עילית מידן

פסק-דין

עמוד 1

השופט ג' קרא:

1. ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטת ד' סלע) מיום 12.4.2016 בת"פ 57551-05-13 בגדרה הורשע המערער בעבירות של לקיחת שוחד, שידול למתן שוחד, מרמה והפרת אמונים.

הערעור מופנה גם כנגד גזר הדין מיום 6.10.2016 בגדרו הושתו על המערער 3 שנות מאסר לריצוי בפועל, 15 חודשי מאסר על תנאי לשלוש שנים באחת מהעבירות בהן הורשע וקנס בסך 150,000 ש"ח או 10 חודשי מאסר.

2. כנגד המערער, ששימש כסגנו וממלא מקומו של ראש עיריית נשר (להלן: העירייה) והיה אחראי בין השאר על הטיפול בנושאי ניקיון, מים ורווחה בעירייה, הוגש כתב אישום המחזיק שני אישומים.

חלקו הכללי של כתב האישום מתאר מערכת יחסים חברית ארוכת שנים בין המערער לבין עימאד פלאח (להלן: פלאח), אשר ניהל חברות שונות שסיפקו שירותי כוח אדם לעירייה. במהלך השנים נשזרו ביחסי החברות בין המערער לפלאח יחסים של "קח ותן", כאשר בין השנים 1998 עד 2000 שילם פלאח למערער מאות שקלים מידי חודש וזאת בתמורה לסיועו של המערער לפלאח, במסגרת תפקידו בעירייה, בקידום ענייניו של פלאח מול העירייה ועל מנת שסייע לו לזכות במכרזי העירייה להספקת שירותי כוח אדם. מעשים אלו לא נכללו באישום הראשון מחמת התיישנות.

האישום הראשון

3. אישום זה ייחס למערער דרישה וקבלת תשלומי שוחד מפלאח של מאות שקלים בחודש, החל מחודש יולי 2000 ועד לשנת 2006, על מנת שהמערער יסייע לו לזכות במכרזי העירייה וקידום ענייניו של פלאח בעירייה.

כמו כן, יוחסה למערער לקיחת שוחד מפלאח בסך כולל של לא פחות מ- 150,000 ש"ח בתקופה שבין שנת 2006 עד לחודש יוני 2010 וזאת בתמורה לסיועו של המערער לפלאח, במסגרת תפקידו בעירייה, לזכות במכרז וכן בתמורה להדיפת ביקורות של בכירים בעירייה על עבודתם הלקויה של עובדיו של פלאח.

עוד נטען כי בשנת 2006 ביקש המערער מפלאח לתת ליוחאי וינשטיין (להלן:

וינשטיין), ששימש בתפקיד מזכיר העירייה ומזכיר ועדת המכרזים של העירייה סך של 10,000 ש"ח בטענה כי מדובר בהלוואה. פלאח נתן לוינשטיין את הסכום הנ"ל וזאת בתמורה לסיועם של המערער ווינשטיין לפלאח במסגרת תפקידם בעירייה. בהמשך לאמור, משנת 2006 עד לחודש יוני 2010 נהג פלאח לשלם לוינשטיין מידי חודש סכום של כ- 1,000 ש"ח בתמורה לסיועו של וינשטיין לפלאח, בכך שהדף אף הוא ביקורות של בכירי העירייה על עבודתם של עובדיו של פלאח וכן בכך שאישר תוספת כוח אדם זמני, מה שהגדיל את הכנסותיו של פלאח.

בגין המעשים המפורטים באישום הראשון יוחסו למערער עבירות של לקיחת שוחד לפי סעיף 290 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) ושידול למתן שוחד לפי סעיף 291 יחד עם סעיף 30 לחוק.

האישום השני ייחס למערער מתן הוראות למנהלי מחלקות בעירייה לבצע בביתו ובבית אימו של המערער עבודות תחזוקה פרטיות במהלך יום העבודה, תוך שימוש בציוד העירייה וברכושה. מדובר בעבודות חשמל כגון החלפת נתיך, תיקון שקע, תיקון מקרר, תיקון מזגן ועוד עבודות תחזוקה של תיקון תריס והתקנת שְׁלֵט. בגין המעשים באישום זה יוחסה למערער עבירה של מרמה והפרת אמונים לפי סעיף 284 לחוק.

להשלמת התמונה אציין, כי נגד פלאח ווינשטיין הוגשו כתבי אישום בגין מתן שוחד וקבלת שוחד, הם הורשעו, נגזר דינם וערעוריהם תלויים ועומדים בבית משפט זה.

הכרעת דינו של בית משפט קמא

4. בית המשפט קמא הרשיע את המערער בעבירה של קבלת שוחד מפלאח בין השנים 2006 עד 2010 בסך של לא פחות מ- 150,000 ש"ח ובעבירה של שידול למתן שוחד נשוא האישום הראשון. כמו כן, הרשיע את המערער בעבירה של הפרת אמונים נשוא האישום השני.

5. בעניינו של האישום הראשון, בית המשפט העדיף את אמרותיו של פלאח שנמסרו החל מיום 29.7.2010, והתקבלו על-פי סעיף 10א(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, שנמצא להן חיזוק, על פני עדותו בבית המשפט שנקבע שהיתה מפותלת ושקרית. בית המשפט דחה את גרסתו של המערער, תוך התייחסות הן לדבריו בחקירתו במשטרה והן לדבריו עדותו בבית המשפט וקבע כי "גרסתו של הנאשם הן במשטרה והן בבית המשפט היתה מתפתחת, פתלתלה ומתחמקת, רצופה בסתירות פנימיות וחיצוניות, ונסתרה בגרסתם של כל עדי התביעה בנושאים מהותיים מקטן ועד גדול" (עמ' 103 להכרעת הדין).

בעניינו של האישום השני קבע בית המשפט כי הוא מאמין לעדויותיהם והודעותיהם,

שהוגשו בהסכמה, של עובדי העירייה ועובדי הקבלן שביצעו את העבודות בביתו של המערער ודחה את גרסתו של המערער כבלתי מהימנה בעליל.

6. במרכז הכרעת הדין עומדות אמרותיו של פלאח שהוגשו במסגרת סעיף 10א(א) לפקודת הראיות ועדותו בבית המשפט. במהלך החקירה המשטרית נגבו מפלאח מספר אמרות בחשד למתן שוחד החל מת/67 מיום 21.7.2010 ועד לת/76 מיום 2.8.2010. באמרות הראשונות הכחיש פלאח את החשדות נגדו.

ביום 28.7.2010, בתום חקירתו השישית ומשהובל בניידת משטרית לבית המעצר ביקש פלאח כי יוחזר לחקירה, שכן:

"אני רוצה לדבר, אני יודע שאתם מחפשים את פרדי אני יכול לתת לכם הרבה בשר אבל אני רוצה לדבר עם העו"ד שלי ולהיות עד מדינה" (ת/66 זכ"ד של השוטר משה בצלאל).

ביום 29.7.2010 נחקר פלאח ונגבו ממנו שתי אמרות (ת/73 ות/74), במהלכן הוא חזר בו מהכחשתו וסיפר לחוקרים על מערכת יחסיו עם וינשטיין והמערער. פלאח הודה בכך שנתן כספי שוחד למערער ווינשטיין כדי לשַמֵר את מעמדו כנותן שירותים לעירייה. ביום 1.8.2010 נערך עימות מוקלט ומוסרט בינו לבין המערער (ת/38), במהלכו הטיח במערער שנתן לו שוחד.

בעדותו בבית המשפט, שנפרשה על פני שלוש ישיבות, חזר בו פלאח מאמרותיו וטען, כי שיקר בחקירתו במשטרה. פלאח הסביר את שקריו במשטרה (כך לדבריו) בלחץ נפשי בו היה נתון עקב מעצרו וחששו מביטול חתונת בתו. עוד טען להפעלת לחץ פיזי ונפשי והשפלתו על ידי החוקרים, וכי הובטח לו שאם ימסור גרסה נגד המערער, יקלו עליו וישחררו אותו ממעצר תוך הבטחה לענישה מקלה.

7. בהכרעת דין מנומקת ומפורטת ולאחר ששמע את עדות גובי אמרותיו של פלאח באשר לנסיבות גבייתו, דחה בית המשפט את טענותיו של פלאח אחת לאחת וקבע כי פלאח החליט לשתף פעולה בחקירתו במשטרה, ברצונו של פלאח להקדים את וינשטיין במסירת סיפור המעשה מחשש שוינשטיין יקדים ויפליל אותו ויספר על הכספים שקיבל ממנו.

8. בית המשפט התרשם מעדותו של פלאח, לרבות מנסיבות ואופן מסירתה, כי פלאח עשה ככל שיכל על מנת להימנע מלהגיע למתן עדות נגד המערער, עד כי היה צורך בהבאתו לעדות מכוח צו הבאה. גם מעמד מתן העדות לא היה נוח לפלאח שידע כי גירסתו במשטרה

הפלילה את המערער.

9. בית המשפט מצא להעדיף את אמרותיו של פלאח, שניתנו החל מיום 29.7.2010, על פני דברי עדותו בבית המשפט לאור התנהגותו של פלאח ואותות האמת שהתגלו. בית המשפט קבע כי גרסתו של פלאח שניתנה החל מיום 29.7.2010, הינה "גרסה קוהרנטית, עקבית והגיונית ... מדובר בסיפור מעשה שסופר בין השאר בתשובות מפורטות לשאלות פתוחות ... ולא בדקלום של אדם המבקש להעליל על אדם ..." (עמ' 94 להכרעת הדין).

10. לגרסתו של פלאח במשטרה מצא בית המשפט חיזוקים כדלקמן:

א. עדותו של וינשטיין בבית המשפט, בה נתן בית המשפט אמון מלא. בעדותו אישר וינשטיין את דבריו של פלאח כי המערער הפנה את וינשטיין אליו כדי לבקש ממנו הלוואה בסך של 10,000 ש"ח לכיסוי חוב הימורים שהיה לו. כך אישר וינשטיין את גרסתו של פלאח, לפיה פלאח סיפר לו בזמן אמת כי הוא חושש שהמערער יפגע בו "דרך הפועלים" שלו על רקע קשייו של פלאח לעמוד בתשלום כספים למערער.

ב. חיזוק נוסף מצא בית המשפט בפעולותיהם של המערער ווינשטיין לטובת פלאח כעולה מהודעתו של עו"ד אלכסנדר טנדלר (להלן: טנדלר) אותה אימץ בית המשפט, לפיה וינשטיין והמערער עסקו ב"שתדלנות" עבור פלאח, וחברת כח האדם שבניהולו, במסגרת הליכי מכרז מספר 2/10 (להלן: המכרז) שבו השתתף פלאח בשם חברת ו.ש.ס. שהיתה בשליטתו (להלן: ו.ש.ס.).

ג. עוד חיזוק מצא בית המשפט בגרסתו של מבקר העירייה גלעד הישג (להלן: הישג), לפיה הן המערער והן וינשטיין פנו אליו עוד בשנת 2009 כדי לבטל את המלצתו שלא לאפשר לפלאח להשתתף במכרזים נוספים בעירייה.

ד. חיזוק נמצא בפנייתו של המערער, שלא היה חבר בוועדת המכרזים, לגורמים בכירים בעירייה (דימה קוטלר, עו"ד טנדלר ויחיאל אדרי), ממנה הבינו אותם גורמים כי המערער תומך בזכייתה של ו.ש.ס. (פלאח) במכרז בנמקו תמיכתו בה בנימוקים עניינים לכאורה, כגון שהצעתה של ו.ש.ס. זולה יותר ושהחברה המתחרה הינה "חברה של פושעים".

ה. האזנות הסתר - שיחותיו של המערער עם פלאח בסמוך למועד עריכתו של המכרז, כאשר תוכנן המסבך של השיחות, תכיפותן, עיתויין ואופן התנהלותן תוך שימוש בשפת קוד ברמזים לא הוסבר על ידי המערער. עצם קיומן של השיחות עמד בסתירה

לגרסתו של המערער כי באותה תקופה הוא צמצם את קשריו עם פלאח וביקש "לנפנף" אותו מעל פניו.

ו. חיזוק נוסף מצא בית המשפט בשקריו המוכחים של המערער וגרסאותיו המתפתחות.

גזר דינו של בית המשפט קמא

11. לאחר שקילת עקרונות הענישה שנקבעו בתיקון 113 לחוק והערכים שנפגעו - פגיעה ביושרה של הרשות הציבורית וערעור אמונו של הציבור בה והפגיעה בתדמיתו של השירות הציבורי, נסיבות ביצוע העבירות תוך ניצול מעמדו הבכיר של המערער, סכום השוחד ומשך התקופה בה ניתן השוחד, נסיבות עברו הנקי של המערער ותרומתו הציבורית, גזר בית המשפט על המערער שלוש שנות מאסר לריצוי בפועל, מאסר על תנאי לתקופה של 15 חודשים וקנס על סך של 150,000 ש"ח או עשרה חודשי מאסר. בית המשפט קבע כי על דרך הכלל העונש הראוי לעובד ציבור שסרח בלקיחת שוחד הינו מאסר בפועל וסטייה מעונש זה שמורה למקרים חריגים בלבד שעניינו של המערער אינו נמנה עליהם.

תמצית טענות המערער

12. בתמצית, טענותיו של המערער מתייחסות להעדפת הודעותיו של פלאח בחקירת המשטרה על עדותו בבית המשפט; לטיבן ומהותן של ראיות החיזוק שהוצגו; ולאופן בו נוהלה חקירת המשטרה.

13. לשיטתו, יש מקום להתערבות בקביעות העובדתיות של בית משפט קמא, כיוון שהרשעתו התבססה בעיקרה על ראיות בכתב - הודעותיו של פלאח במשטרה - לגביהן אין יתרון לערכאה הדיונית על פני ערכאת הערעור. נטען כי בית המשפט קמא שגה בהסתמכו על אמרותיו של פלאח במשטרה כראיה עיקרית, שכן הגרסה שמסר במהלך החקירה איננה קוהרנטית, בעלת סתירות פנימיות רבות. המערער גם העלה טענות רבות לגבי העימות שנערך בינו לבין פלאח, ובכלל זה הטענה כי במהלך העימות פלאח הקריא את דבריו שנכתבו מראש.

14. עוד נטען כי אמירותיו של פלאח ניתנו תחת לחץ ואיומים מצד החוקרים, שהביאוהו להפליל את המערער הפללת שווא.

15. המערער טען גם כי חקירת המשטרה נגועה במחדלים רבים. כך, לא נבדקו חשבונות

הבנק של פלאח או של החברות בהן שלט כדי לאמת את טענותיו בדבר משיכות הכספים מחשבונו לשם תשלום למערער. כך גם לא נחקרו מנהלי המחלקות בעיריה בעניין טענותיו של פלאח לפיהן התנכלו לו, בהוראת המערער. מחדל נוסף שמצא המערער הוא היעדר תיעוד חזותי של חלקים מהותיים מחקירות המשטרה.

16. המערער טען כי פלאח מסר את האמרות המפלילות נגד המערער מתוך ציפייה לקבל טובת הנאה, כך שלמרות שהצעתו לשמש כעד מדינה נגד המערער נדחתה, עדיין נדרש חיזוק משמעותי לשם הרשעת המערער ובית המשפט קמא שגה משלא קבע מהו טיב החיזוק הנדרש.

17. לבסוף, נטען כי קיים פער עצום בין כתב האישום, שתיאר מערכת שוחד ארוכת שנים (1998 - 2010) בין פלאח לבין המערער שמטרתה סיוע בהטיית מכרזים, לבין הכרעת הדין, שנגעה לשנים 2006-2010 בלבד ובה לא הוכח כי המערער הטה מכרזים בעבור שוחד.

18. ביחס לאישום השני טען המערער כי יש לזכותו מפאת הגנת "זוטי דברים". המדובר בתיקונים שעלותם זולה, שהתפרשו על תקופה של 25 שנים, ושלכל היותר מתאימים להבחן בדין משמעותי.

19. המערער טען, כאמור, גם כנגד חומרת העונש. לדידו, העובדה שלא ניתנה לפלאח שום תמורה ממשית בעבור הכספים שהעביר, לא קיבלה ביטוי בגזר הדין. בנוסף, טען כי בית המשפט קמא שגה בכך שנתן משקל לטענת הסחיטה שהעלה פלאח כלפי המערער, על אף שזו לא הוכחה. עוד טען המערער כי יש להקל בעונשו בשל התמשכות ההליכים בעניינו, העבירות בהן הורשע בוצעו לפני 7-10 שנים, כאשר חלפו שלוש שנים מהחקירה ועד להגשת כתב האישום. כמו כן לא ניתן משקל מספיק לנסיבותיו האישיות: המערער איבד את מקור ההכנסה שלו, מצבו הבריאותי והנפשי התדרדר, והוא נעדר עבר פלילי.

תמצית תשובת המשיבה

20. המשיבה סומכת ידיה על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי. לשיטתה, טענות המערער מכוונות בעיקרן כנגד התרשמותו של בית המשפט קמא מן העדויות שנשמעו בפניו ומחקירות המשטרה וכנגד ממצאי מהימנות מובהקים וממצאים עובדתיים שנקבעו על ידו. הכרעת הדין מבוססת על הודעותיו המפורטות והעקביות של פלאח במשטרה, מיום 29.7.2010 ואילך, ועל חיזוקים משמעותיים שנמצאו לכך.

21. גרסתו של פלאח במשטרה ניתנה שלא מתוך ציפייה לקבלת טובת הנאה בתור עד מדינה. עדותו של פלאח לפיה שיקר במשטרה משום שהחוקרים לחצו עליו להפליל את המערער נדחתה על ידי בית המשפט ונקבע כי מדובר בגרסה כבושה.

22. אין באי-חקירת מנהלי המחלקות כדי להוות מחדל חקירה, שכן מהבהרת בית המשפט שניתנה לאחר הכרעת הדין מדובר בתחושתו הסובייקטיבית של פלאח. בדומה, דוחה המשיבה את טענות המערער לקיומם של מחדלי חקירה נוספים, העדר תיעוד חזותי וכו' ומפנה לממצאי הכרעת הדין בהקשר זה.

23. לא ניתן לראות במעשי המערער באישום השני משום "זוטי דברים", מדובר במעשים חמורים אשר בוצעו מספר פעמים, פגעו באינטרס הציבורי ובקופה הציבורית, בין אם הנזק החומרי משמעותי ובין אם לאו.

24. אין מקום להתערב בעונש שהושת על המערער שכן הוא הולם את חומרת מעשיו ואת מידת אשמתו, ומבטא את מדיניות הענישה הראויה בעבירות של שוחד, מרמה והפרת אמונים, תוך התחשבות בשיקול חלוף הזמן, בדברי העדים מטעם המערער שהעידו לעונש, ובמצבו הבריאותי של המערער.

דין והכרעה

25. הודעת הערעור שהגיש המערער ארוכה, מחזיקה 850 סעיפים על פני 135 עמודים ועמוסה בטענות התוקפות כל ממצא שבעובדה ומסקנה שבהיגיון שבית המשפט קבע בהכרעת הדין. לצורך הכרעה בערעור אין בכוונתי להתייחס לכל טענה וטענה ואתמקד באלו הנראות בעיני משמעותיות. להשוואה, ראו דברי כב' השופט א' גרוניס (כתוארו אז) בע"פ 4115/08 אבנר גלעד נ' מדינת ישראל (24.1.2011):

"התנהלות דיונית זו יש בה כדי להחמיץ את אופן פעולתו של הליך הערעור. 'אכן, תפקידה של ערכאת הערעור אינו לבחון מחדש את אשמתו של הנאשם, את צדקתו או את רשעתו; תפקידה הוא להעביר תחת שבט ביקורתה את פסק-הדין של הערכאה הדיונית ולבחון אם 'כשר' הוא או 'פסול', ואם נפל בו פגם היורד לשורשו של עניין' (ע"פ 1258/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 625, 642, מול האותיות ה-ו (2004)). בית המשפט של ערעור אינו חייב להתייחס לכל טענה וטענה המועלית על ידי הצדדים, והוא רשאי להתמקד באלו הנראות בעיניו משמעותיות (ראו למשל, ע"פ 2042/94 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 2 (לא פורסם, 17.1.95)). אתייחס אפוא רק לטענות העיקריות המועלות בערעורים השונים".

26. הלכה היא, כי ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי עובדה וקביעות מהימנות של הערכאה הדיונית כאשר לזו היתרון על פני ערכאת הערעור בהתרשמות הבלתי אמצעית מהעדויות והראיות שהוצגו בפניה (ע"פ 4912/91 תלמי ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(1) 581,

610; ע"פ 2439/93 זריאן נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(5) 265, 280). להלכה זו מספר חריגים.

"עניינו של החריג הראשון במקרים בהם ממצאי הערכאה הדיונית מבוססים על ראיות בכתב ולא על הופעת עדים. במקרים אלה אין לערכאה הדיונית יתרון של ממש על פני ערכאת הערעור ... החריג השני חל כאשר ממצאי הערכאה הדיונית מתבססים על שיקולים שבהיגיון, קרי כאשר מדובר בהסקת מסקנות מתוך חומר הראיות ... לבסוף, עניינו של החריג השלישי במקרים שבהם קיימות טעויות מהותיות בהערכת המהימנות של העדויות שבוצעה על ידי הערכאה הדיונית ..." (ע"פ 1656/16 דוידוביץ נ' מדינת ישראל (20.3.2017)).

27. לעמדת בא כוח המערער, פסק דינו של בית משפט קמא נכנס לגדרי החריג הראשון, שכן ממצאי בית המשפט התבססו בעיקר על "ראיות בכתב" שהתקבלו על פי סעיף 10א לפקודת הראיות בהן הראיה המרכזית היא הודעתו של פלאח במשטרה, שהועדפה על פני עדותו בבית המשפט.

אין בידי לקבל טענה זו, משהיא מהווה התייחסות אך לצידו האחד של המטבע ומתעלמת מצידו האחר, שכן בית המשפט ביסס את קביעותיו וממצאיו, ובמיוחד את החלטתו להעדיף את הודעותיו שבכתב של פלאח על פני עדותו בבית המשפט, על התרשמותו הבלתי אמצעית מהעד פלאח, לרבות נסיבות הבאתו לעדות, תוכן עדותו ואופן מסירתה על דוכן העדים והכל תוך קביעות מהימנות ברורות. בית המשפט לא עשה מלאכתו קלה, הוא התייחס להודעותיו של פלאח במשטרה, לעימות בינו לבין המערער, תוך עמידתו על תיאור תחושות ורגשות הצדדים במהלך העימות, לרבות התייחסות לנסיבות גביית ההודעות, עדויות השוטרים שהיו מעורבים בחקירתו ובגביית הודעותיו של פלאח. להשוואה הריני להפנות לדברים בע"פ 2099/15 פלוני נ' מדינת ישראל (22.5.2016):

"גם כאשר מדובר בקבילות הודעות בכתב שמסר עד מחוץ לבית המשפט, הרי שיכולתה של ערכאת הערעור להעדיף הודעות אלה על פני עדות שנמסרה בערכאה הדיונית היא מוגבלת. אל מול ההודעה שבכתב, על בית המשפט לאזן ולשקול את טיב העדות המובאת לפניו ולהתרשם ממהימנותה וממקומה בתוך שאר חומרי החקירה. שיקול דעת זה מוקנה לערכאה הדיונית, ולפיכך, גם במקרים אלה תיטה ערכאת הערעור להתערב באופן מצומצם בממצאים מסוג זה ..." (פסקה 28 לפסק הדין).

לאחר בחינת הכרעת דינו המפורטת של בית המשפט אינני סבור כי המקרה בא בגדר החריג המצדיק התערבות בממצאי העובדה והמהימנות שקבע בית המשפט.

העדפת אמרותיו של פלאח

28. "ההחלטה אם ליתן עדיפות לאמרות החוץ, נתונה לשיקול דעתה של הערכאה הדיונית ונטועה במידת התרשמותה ממהימנות העדויות שנשמעו בפניה (ראו: ע"פ 8204/14 זלום נ' מדינת ישראל, פסקה 13, (15.4.2015))" (ע"פ 8140/11 אבו עסא נ' מדינת ישראל (3.9.2015)).

29. כאמור, בית המשפט העדיף את הודעותיו של פלאח במשטרה החל מיום 29.7.2010 על פני עדותו בפניו וזאת לפי סעיף 10א(א) לפקודת הראיות. בית המשפט קבע כי פלאח דיבר אמת בהודעותיו ובעימות עם המערער לאור נסיבות גביית ההודעות, הראיות שהובאו, התנהגותו של פלאח ואותות האמת שהתגלו במשפט.

30. בפתח הדברים חשוב לציין כי פלאח לא כפר בתוכן הודעותיו המפלילות החל מיום 29.7.2010, אך טען כי כל שמסר בהן אינו אמת וכי הוא הפליל את המערער משהבין מחוקריו כי הם מעוניינים בכך, וזאת תוך ניצול מצוקתו שנבעה מעצם מעצרו, חתונת בתו ההולכת וקרבה והפעלת לחץ פיזי ונפשי מטעם החוקרים עליו, שהבטיחו לו שחרור מהמעצר והקלה בענישה בתמורה לעדות שתפליל את המערער.

בית המשפט ששמע את פלאח במשך שלוש ישיבות והתרשם ממהלך עדותו, לרבות מנסיונותיו להימנע מהגעה לעדות בבית המשפט, החליט להעדיף את אמרותיו של פלאח על פני עדותו הפתלתלה בבית המשפט. בית המשפט עשה כן תוך שימוש "בכלים המשמשים את השופט במלאכתו זו ... (כלשונה של השופטת ט' שטרסברג-כהן בע"פ 993/00 נור נ' מדינת ישראל פ"ד נו(3) 205, 218 (2002))": הכושר השיפוטי, נסיון החיים והתבונה האנושית". לענין זה חשובה התרשמותו של בית המשפט מאישיותו של העד וביניהם אופיו, עברו, זיקתו לענין נושא הדיון ועוד (ע"פ 949/80 שוהמי ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(4) 62, 70 (1981)).

בית המשפט קבע כי:

"פלאח עצמו לא ייחס את המהפך בגרסאותיו לחתונה העומדת בפתח לאיומים להשפלות לפחד מפני המספריים שחתכו את האזיקים, או להבטחות של החוקרים ... אלא לחשש כי וינשטיין יספר על הכסף שקיבל ממנו, והוא החליט להציל את עצמו".

עמוד 10

קביעתו זו של בית המשפט מתבססת על ניתוח עדותו של פלאח לפניו ובדיקתה אל מול גירסאות החוקרים מעוגנת בהתרשמותו הבלתי אמצעית מפלאח ובחינת המניע שעמד בבסיס החלטתו לשתף פעולה עם החוקרים לאחר שבמשך שש חקירות קודמות הכחיש את החשדות נגדו.

בית המשפט דחה את טענת המערער כי "החוקרים חיפשו אותו והתמקדו בו". בית המשפט ציין, שעל אף שפלאח ביקש לשמש עד מדינה עוד ביום 28.7.2010 לא נעשה כל מחטף. פלאח לא נחקר ונשלח חזרה לבית המעצר. רק למחרת היום, ביום 29.7.2010 נגבתה ממנו ההודעה ת/73, שבה הפליל את המערער. גם העובדה שלא אצה הדרך לחוקר גלאור שהיה ממונה על החקירה לקבל את הצעתו של פלאח לשמש עד מדינה תומכת במסקנה זו. לא מצאתי כי נפלה טעות בקביעתו זו של בית המשפט.

31. בבחינת ההודעות המפלילות לגופן, ת/73 ות/74, לרבות אופן התפתחות הגירסה שבאה מפיו של פלאח, ניתן לראות כי בתחילה סיפר פלאח על חלקו של וינשטיין ורק בהמשך סיפר על קשריו עם המערער. מעיון בכלל הודעותיו של פלאח למן הראשונה ביום 21.7.2010 (ת/67) ועד לאחרונה ביום 2.8.2010 (ת/76), עולה כי חוקרי המשטרה לא "כיוונו" את פלאח להפליל את המערער. כך ניתן לראות כי עד להודעה ת/73 תוכן האזהרה בהודעותיו של פלאח לא התייחס למתן שוחד למערער. גם כאשר נשאל פלאח על המערער ויחסיו עימו לא "כיוונו" אותו החוקרים לעבר המערער. כך למשל בהודעה ת/68 מיום 23.7.2010 נשאל פלאח לראשונה על הקשר שלו עם המערער ואף שפלאח אמר שפנה למערער כי "יש לו מילה" בעירייה, לא נשאל פלאח ולו פעם אחת על קשרי שוחד בינו לבין המערער. בהודעה מיום 26.7.2010 (ת/69) לא נשאל פלאח ולו פעם אחת על המערער והחקירה כולה עסקה בווינשטיין. הודעה ת/70 מיום 27.7.2010 מתמקדת אף היא ביחסי פלאח ווינשטיין, כשרק לקראת סופה נשאל פלאח על קשריו עם המערער ולא מעבר לכך. בהודעה ת/71 מיום 28.7.2010 נחקר פלאח על תוכן שיחותיו שנקלטו בהאזנות סתר בינו לבין המערער. בהודעה ת/72 מיום 28.7.2010 מתמקדת חקירתו של פלאח בענין וינשטיין. רק בהודעה ת/73 מיום 29.7.2010 נחקר פלאח באזהרה בענין שוחד שנתן למערער. בחקירה זו מספר פלאח על הכספים שהעביר הן לוינשטיין והן למערער.

מהמפורט לעיל ניתן לראות כי אופן התפתחות החקירה מלמד כי החקירה המשטרית ביקשה לבסס החשדות נגד מעורבים בקבלת שוחד בעירייה, ביניהם וינשטיין והמערער והיא לא היתה מגמתית להשגת ראיות נגד המערער. החוקרים שאלו בתחילה את פלאח בעניינו של וינשטיין. פלאח מצדו השיב להם על שאלותיהם מבלי שהרחיב ביוזמתו בעניינו של המערער. אך משהחליט פלאח לשתף פעולה הוא פתח את סכור פיו, פרש את היריעה במלואה ודיבר על כל מה שידע ועשה, לרבות מידע הקושר והמסבך את המערער בקבלת שוחד ממנו. כדברי בית המשפט "לא ניתן שלא להתרשם כי פלאח כרך את יחסיו עם וינשטיין ועם הנאשם בחבילה אחת ומבחינתו משעה שחשף את מתן הכספים לוינשטיין, גולל גם את מערכת יחסיו הכספית

עם הנאשם. טענתה של ההגנה כי החוקרים לחצו על פלאח להפליל דווקא את הנאשם מפני שוינשטיין כבר הודה בקבלת הכספים מפלאח ופלאח היה מודע לכך, אין בה כדי לשחרר מידע כה רב כפי שנמסר על ידי פלאח" (עמ' 89 להכרעת הדין).

32. נדבך מרכזי נוסף שביסס את התרשמותו של בית המשפט מכנות ואמינות גירסתו המסבכת של פלאח החל מיום 29.7.2010 מצוי במעמד העימות בין המערער לפלאח:

"יותר מכל היתה גרסתו של פלאח משכנעת בעת העימות עם הנאשם, אז הטיח בו את כל ההיסטוריה המשותפת שלהם, ללא מורא, על אף שהנאשם הכחיש את דבריו, העליבו, פגע בו ... כל אמירה של הנאשם 'שקרן' חידדה את הזכרון של פלאח עוד ועוד, לגבי כל אחד מהמקרים בהם נזכר ... מהעימות בין השניים ניכר כי לפלאח היה גם סוג של קתרזיס בהטיחו בפני הנאשם את אכזבתו הגדולה מהתנהגותו ... הוא לא נרתע ... למרות שהנאשם הטיח בו שוב ושוב כי הוא שקרן ... פלאח היה עקבי, הגיוני, ותיקן את דבריו שעה שמצא כי טעה, כגון לגבי מועד התשלום האחרון לנאשם ... דבריו בסיום העימות ... בחזרו כי לא שיקר בעימות וחקירתו באזהרה בערבו של יום העימות, לגבי אמיתות גרסתו של הנאשם, אינה עולה בקנה אחד עם טענת ההגנה כי הלחץ בו היה נתון גרם לו לבדות דברים מלבו נגד הנאשם ... אין מדובר בגירסה כבושה שהומצאה לאחר שנעצר, כדי לפטור עצמו מעונשה של המשטרה ולהשתחרר לקראת חתונתה של בתו, אלא באירועים שקרו בעבר, והותירו עליו רושם חזק" (עמ' 89-91).

לאור האמור, מסקנתו של בית המשפט כי אין מדובר בחקירה מוכוונת מטרה ומגמתית להשגת ראיות מפלילות נגד המערער מעוגנת היטב.

33. התרשמותו של בית המשפט נבנתה אפוא נדבך אחר נדבך, הן משמיעת עדותו של פלאח והן מצפייתו בעימות המוקלט, וסופה בקביעות מהימנות נוקבות, הן בעניינו של פלאח והן בעניינו של המערער.

צפיתי בעימות האמור ואין לי אלא להצטרף להתרשמותו של בית המשפט. אכן, זווית הצילום במהלך העימות אינה מיטבית משלא תיעדה את פלאח לאורך העימות כולו, אך ניתן היה לראות את פלאח בחלקים גדולים ממנו, להתרשם מתנועות ידיו, שפת גופו והעיקר ניתן היה להתרשם מטון דיבורו, כאשר חרף המעמד הקשה ומתקפתו המילולית הקשה והבוטה של

המערער כלפיו, עמד פלאח איתן על דעתו ולא מש ממנה.

טענת ההגנה כי פלאח הצטייד בדף כתוב ממנו הקריא דברים בעימות ועל כן אין להתרשם מאמיתות וכנות הדברים בעימות, הינה בגדר אמירה מרחיקת לכת נעדרת כל בסיס. צפייה בעימות אינה מותרת מקום לטענה כי מדובר בדקלום של דברים מדף כתוב, אלא בעימות שהיה מוצף ברגשות, דיבור בשטף והטחת האשמות הדדיות בין הצדדים. בדין ייחס בית המשפט משקל רב לעימות ולהתנהגות הצדדים במהלכו.

סתירות בגרסת פלאח

34. אחת מטענותיו המרכזיות של המערער בערעור היא שקיימות סתירות פנימיות בנושאים מרכזיים ומהותיים בין הודעותיו של פלאח לבין דבריו במהלך העימות, כגון משך תקופת השוחד, סכומי השוחד שניתנו ומקומות המפגש בהם שולמו סכומי השוחד. לטענת ההגנה אין מדובר באי זכירת הדברים כי אם בהעדר אמינות של פלאח.

הטענות בדבר קיומן של סתירות אלה הועלו בפני בית המשפט על ידי ההגנה. בית המשפט לא התעלם בפסק דינו מסתירות אלה ופירט באריכות מדוע חרף קיומן של סתירות עליהן הצביעה ההגנה הוא נותן אמון בגרסתו של פלאח:

"ההגנה הפנתה למספר סתירות בין הודעותיו של פלאח לבין האמור בעימות עם הנאשם לגבי משך השנים בהם שיחד את הנאשם, סכומי הכסף המדויקים כל שנה, והמפגשים האחרונים ביניהם. יאמר כבר עתה כי רוב הסתירות נוגעות לשנים הראשונות בהן עבד פלאח בעירייה משנת 1998 ואילך, עבירות אשר התיישנו. משנשאל פלאח מתי נכנס הנאשם לתמונה השיב 'אני זוכר בארבע שנים האחרונות' (ת/73, עמ' 4). דהיינו פלאח לא התיימר לזכור את כל השתלשלות העניינים בשנים עברו. לגבי השנים האחרונות אין מדובר בסתירות משמעותיות שעה שפלאח עמד על ליבת גרסתו לגבי ריבוי השנים בהן הוא משלם שוחד לנאשם. הסכומים בשנים האחרונות והמפגשים החודשיים ביניהם. נוכח ריבוי התשלומים והמפגשים בין פלאח לנאשם, מידי חודש בחודשו, אין לזקוף טעויות אלה לחובתו.

פלאח ציין במפורש כי שילם לנאשם 152,000 ש"ח לאחר שערך רישום של הסכומים בחקירתו ... עמד על כך כי הסכומים עלו בהדרגה ובכל ההודעות מסר כי בשנה האחרונה שילם 5,000 ש"ח לחודש ושנה קודם לכן שילם 4,000 ש"ח לחודש לפני כן 2,500

עמוד 13

ש"ח. לגבי הסכומים הקודמים, וקודם לכן 2,000, או 1,000 ש"ח ואף סייג מראש את הנתונים הכספיים באומרו 'נדמה לי' ... עצם העובדה כי לא זכר באיזה סכום התחילו התשלומים משהעיד כי בהתחלה לא היו מסודרים 'ורק לאחרונה החלו התשלומים להיות מסודרים' אין בה כדי לאיין את גרסתו.

...

לכן איני רואה משמעות לשאלה מה קרה בעבר הרחוק מפני שלא מן הנמנע כי לא זכר את הדברים בוודאות ... דבריו של פלאח כי בסך הכל שילם לנאשם 152,000 ש"ח ולוינשטיין 58,000 ש"ח מלמדים כי בשנים עברו הסכומים היו קטנים יותר ולא קבועים והדבר מסביר את הפער בזמנים ובסכומים שנאמרו.

...

לגבי המקומות בהם שולמו הכספים, דווקא דבריו של פלאח בעימות עם הנאשם, מלמדים

על כך כי נזכר במקומות רבים בהם שולמו הסכומים, שהרי מפגש חודשי מסוג זה אינו בהכרח קבוע למקום אחד בלבד.

לענין המועדים בהם נוצר משבר בין הנאשם לבין פלאח, מפני שפלאח לא שילם לו, פלאח ציין כי הדבר היה 'בערך לפני שנה וחצי', ... העובדה שלא זכר בדיוק מתי אירע הדבר, אין בה כדי לפגוע באמינות גרסתו, מפני כאשר שזכרון ביחס לזמנים, אינו מלמד בהכרח על אמינות. כאמור לעיל, פלאח חזר שוב ושוב על האירוע הטראומטי עבורו, במהלכו פגע הנאשם בו ובחברה שלו לשיטתו משלא היה לו כסף לשלם לו, וחדל לעשות כן לאחר שפלאח שילם, חזר כחוט השני בעימות, וניכר היה כי פלאח: מדבר על אירוע שקרה, בין אם לפני שנה וחצי ובין אם לפני שנתיים ורבע.

אפילו טעה פלאח לגבי פרטים אלה ואחרים לגבי הנאשם, סבורני כי אין בסתירות אלה כדי לקעקע את גרסתו, בעיקר כאשר הוכח כי במקביל הודה וינשטיין כי קיבל כספים מפלאח כל אותן שנים. יש לזכור כי פלאח מסר גרסה אחת לגבי השניים, לא הפריד ביניהם, כך אותם זה בזה, ודבריו משכנעים" (עמ' 98).

בית המשפט יישב את הסתירות בהסברים שבהגיון ושכל ישר הנובעים ממגבלותיו של הזיכרון האנושי. בית המשפט, שהתרשם מכנות גרסתו של פלאח, לא ראה, ובצדק, בסתירות הנוגעות לתשלומי כספים שנעשו בזמנים רחוקים ככאלה הפוגמים במהימנות ובאמינות גרסתו של פלאח. כנ"ל דברים אמורים באשר לדבריו בהקשר למקומות בהם בוצעו תשלומי השוחד.

קביעות אלה של בית המשפט הן פרי התרשמותו מהעד וניתוח עדותו והודעותיו והן מצויות בלב עשייתה של הערכאה הדיונית.

לסיכום, מדובר אפוא בסתירות שאין בהן כדי להשפיע על ליבת גרסתו של פלאח שבה נתן בית המשפט אמון מלא.

המערער טען לקיומן של סתירות נוספות בין גרסתו של פלאח לגרסאותיהם של טנדלר ווינשטיין.

35. המערער הפנה לטענתו של פלאח לפיה המערער התקשר בנוכחותו לעו"ד טנדלר בבקשה שלא ישנה את תנאי המכרז, גרסה אותה סתר עו"ד טנדלר. גם לסתירה זו התייחס בית המשפט בעמ' 79 להכרעת הדין: "לא נעלם מעיני כי עו"ד טנדלר דחה את גרסתו של פלאח, לפיה הנאשם התקשר אליו בנוכחותו ודיבר איתו על תנאי המכרז של כוח האדם. יחד עם זאת הוכח כי תנאי המכרז שונו וסוגיה זו עלתה על הפרק".

האמון הרב שרחש בית המשפט לגרסתו של פלאח בהודעותיו, אינו יכול להיפגע מעצם הימצאותה של סתירה בדבריו של העד. בית המשפט גיבש את התרשמותו ממכלול הודעותיו ועדותו של פלאח, ובחינת השתלבות הגרסה והתיישבותה עם מכלול הראיות שהובאו בפניו. בצדק לא יחס בית המשפט משמעות רבה לקיומה של סתירה זו.

36. סתירה נוספת עליה מצביע המערער מתייחסת למועד מתן ההלוואה בסך של 10,000 ש"ח מפלאח לוינשטיין בתיווכו של המערער. כשמחד וינשטיין העיד כי ההלוואה ניתנה בשנת 2003, ומאידך פלאח העיד כי ההלוואה ניתנה בשנת 2007. בית המשפט קבע כי ההלוואה ניתנה בשנת 2006 בהתבסס על הודעתו של פלאח מיום 29.7.2010 (ת/74, ש' 106): "פרדי סיפר לי שיוחאי מסובך בהימורים. זה היה בערך לפני 4 שנים ופרדי ביקש ממני שאני אלווה ליוחאי 10,000 ש"ח ... הסיפור עם יוחאי מתחיל עם ה- 10,000 ש"ח ומאז 4 שנים כל חודש אני מעביר לו 1,000 ש"ח". בהודעתו (ת/73 ש' 10) ציין פלאח באותו ענין כי ההלוואה ניתנה לפני בערך 3 שנים.

גם סתירה זו מקורה במגבלות הזכרון האנושי ולא בחוסר מהימנותם של וינשטיין או פלאח, שכן הן וינשטיין והן פלאח אישרו את מתן ההלוואה, את סכום ההלוואה והעובדה שזו ניתנה בתיווכו ולבקשתו של המערער. אין בסתירה זו כדי לפגוע באמינות ומהימנות גרסתו של פלאח או אמינות גרסתו של וינשטיין, ככל שזו אמורה לשמש כראיית חיזוק להודעות החוץ שמסר פלאח.

לענין סתירות בעדויות עדים הרני להפנות לע"פ 511/11 מריסאת נ' מדינת ישראל
(14.3.2012):

"כל שופט בערכאה דיונית, מכיר את התופעה של עדים טועים, ואפילו עדים המשקרים במידה זו או אחרת, מבלי שיש בכך כדי לאיין את גרסתם בליבה העיקרית של הדברים ... לא כל עד שמשקר או טועה בחלקים מעדותו יש לקבוע כי אינו דובר אמת בגרסתו המרכזית ...".

דרישת החיזוק

37. לטענת המערער בית המשפט שגה משלא התייחס בפסק דינו למידת החיזוק הנדרשת להודעותיו של פלאח. לשיטת המערער, על אף שהצעתו של פלאח לשמש עד מדינה נדחתה על ידי החוקרים, פלאח כיוון את תשובותיו כך שיכצו את החוקרים וזאת מתוך ציפיה מצדו לקבל טובת הנאה בעבור הפללת המערער. בנסיבות אלה נטען כי דרישת החיזוק צריכה להיות משמעותית יותר מזו הנדרשת ברגיל כאשר עד חוזר בו מאמרתו שמסר במשטרה.

הפסיקה הכירה בדרישת "חיזוק מוגברת" בנסיבות מסוימות, למשל כאשר מדובר בשותף לדבר עבירה שחזר בו מהודעתו במשטרה וזו הוגשה לפי סעיף 10א לפקודת הראיות, שאז דרישת החיזוק המוגברת נובעת גם מכוח סעיף 54א(א) לפקודה (ראה ע"פ 209/87 שחאדה נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(4) 594, 596 (1987)). או מי שהוגדר כ"עד מדינה לשיטתו", עד שבעת מסירת גרסתו האמין בטעות ובאמונה סובייקטיבית כי ניתנה או הובטחה לו טובת הנאה בזיקה לעדותו (ראה ע"פ 7450/01 אבו ליטאף נ' מדינת ישראל (31.7.2007)). וכן דברי כב' השופטת ביניש (כתוארה אז) בע"פ 2642/99 מסארוה נ' מדינת ישראל (3.7.2003):

"כשלעצמי נוטה אני לדעה כי עד שציפה לטובת הנאה מטעם הרשות בתמורה לעדותו, או שהאמין בטעות כי זכה לטובת הנאה כזו, לא ייכלל בהגדרת "עד מדינה" אף כי אמונה סובייקטיבית כזו עלולה לפגוע במשקל העדות ולהשפיע על מהימנותה. מטעם זה, ייתכן שבית המשפט יתקשה להסתמך על עדות שניתנה מתוך תקווה סובייקטיבית לקבלת תמורה ללא תוספת ראייתית משמעותית. אולם, ההכרעה בדבר הצורך בתוספת כזו נתונה לשיקול דעת בית המשפט ואינה מנדטורית על פי הוראת סעיף 54א(א) ...".

קביעתו הפוזיטיבית והברורה של בית המשפט כי ההודעות נמסרו על ידי פלאח מטעמים תועלתניים, תוך שלילת קיומו של כל מניע אחר ייתרה את הצורך לדון בשאלה אם נדרש בעניינו של פלאח "חיזוק מוגבר", שמא מסר הודעותיו מתוך ציפייה סובייקטיבית מוטעית כי יזכה לתמורה עבורן.

היקפו ומשקלו של החיזוק

38. הלכה היא "כי מידת המהימנות הניתנת באמרה, קובעת את היקפו ומשקלו של 'הדבר לחיזוקה' ... משקלה של הראיה המחזקת עשוי להשתנות ממקרה למקרה והוא עומד ביחס הפוך למשקלה ומהימנותה של אמרת החוץ הטעונה חיזוק ..." (ע"פ 8140/11 אבו עסא נ' מדינת ישראל (3.9.2015)). אך לא רק, גם "רוחב יריעת המחלוקת" בין הצדדים יש לו השפעה על היקפו ומשקלו של החיזוק הנדרש: "רוחב יריעת המחלוקת בין בעלי הדין יש בו כדי להשליך על אופיה של ראיית הסיוע הנדרשת, בהתאם לכך נפסק כי ככל שהכחשת הנאשם גורפת אופי ראיית הסיוע הנדרשת לשם ביסוסה של הרשעה יהיה מוגבל יותר ..." (ע"פ 9804/08 פלוני נ' מדינת ישראל (14.4.2011)). הדברים הינם מקל וחומר בעניינה של דרישת החיזוק הנופלת במשקלה מראיית הסיוע.

בענייננו נתן בית המשפט אמון מלא בגרסתו של פלאח ומשכך לא נדרשות ראיות חיזוק משמעותיות. עוד בענייננו "קרע" המערער יריעת מחלוקת רחבה מאד בכל החזיתות. כך הכחיש כי עזר לפלאח בכלל ובמכרזים בפרט, שלל שיחות עם גורמים בעירייה לגבי התנהלותו של פלאח, הכחיש כי תיווך לקבלת הלוואה מפלאח לוינשטיין, הכחיש כי ידע על השתתפותו של פלאח במכרז בין בעצמו ובין באמצעות חברה אחרת (ו.ש.ס.), הכחיש כי התנגד להצעת החברה שהתחרתה מול פלאח בשל היותה חברה של "פושעים", הכחיש את דבריו של קוטלר לפיהם אמר לקוטלר שבענייני המכרז "צריך לשמוע ליוחאי ולא למוטי" ועוד. לא היה נושא שבו לא חלק המערער על גרסת המאשימה ויריעת המחלוקת היתה רחבה מאד. בשל רוחבה של יריעת המחלוקת ניתן היה להסתפק "בחיזוק רגיל". כאמור, בענייננו נתן בית המשפט אמון מלא בגרסתו של פלאח בהודעותיו ואף שלא נדרש לבחינת מידתו והיקפו של החיזוק, קבע בית המשפט כי החיזוקים שנמצאו הם "חיזוקים איכותיים ובעלי קשר קונקרטי לאמרות החוץ של פלאח". במילים אחרות, דרישת החיזוק התמלאה ברמה משמעותית, ואף ניתן לומר כי יש חיזוק מוגבר.

להלן תפורטנה ראיות החיזוק שנמצאו להודעותיו של פלאח.

ראיות החיזוק

גרסתו של וינשטיין

39. בדברי עדותו אישר וינשטיין כי פלאח שיתף אותו בתחושת האיום והלחץ שהמערער יפגע בו באמצעות פגיעה בעובדיו, כאשר פיגר בתשלומי השוחד למערער: "חשיבות יתרה יש בדבריו של וינשטיין לגבי טרונייתו של פלאח על התנהגותו של הנאשם כלפיו בסביבות חודשים ינואר פברואר 10, עת התקשה לשלם לו כספים, לפיה הנאשם 'עשה לו צרות', איים עליו שיפגע בו דרך הפועלים שלו, ואף החל להוציא את איומיו אל הפועל. מדובר בדברים שסופרו בשיחה ספונטנית, ..." (עמ' 70 להכרעת הדין). "יש בגרסתו של וינשטיין משום תמיכה ממשית לגרסתו המפלילה של פלאח נגד הנאשם במשטרה, וסתירה הן של דברי פלאח בעדותו כי שיקר במשטרה ביחס לנאשם ... עדותו של וינשטיין בענין זה מהימנה עלי לחלוטין ודי בכך" (עמ' 71 להכרעת הדין).

חיזוק נוסף לדבריו של פלאח ניתן למצוא בעדותו של וינשטיין בעניין ההלוואה שנטל מפלאח בשידולו של המערער. "אני לא זוכר את המועד המדויק של קבלת ההלוואה אבל הייתי שרוי במצוקה כלכלית, פניתי למלק [המערער] בבקשה לקבל סיוע והוא הפנה אותי למר פלאח לקבל הלוואה ... אני ביקשתי לקבל סיוע של 10,000 ש"ח ובפועל קיבלתי ממר פלאח 9,000 ש"ח" (בעמ' 68 לפרוטוקול).

גרסתו של הישג

40. הישג שימש בזמנים הרלוונטיים כמבקר העירייה. הודעותיו של הישג הוגשו בהסכמה. בהודעתו ת/78 בתייחס הישג לדו"ח ביקורת חמור שכתב בענין התנהלותה של חברת נ.ד.ד. שבשליטתו של פלאח שבו כלל המלצה שלא לאפשר לחברת נ.ד.ד. להשתתף במכרז עתידי בעירייה (לימים בעקבות המלצה זו התמודד פלאח במכרז בשנת 2010 תחת חברת ו.ש.ס. ולא בשם חברת נ.ד.ד.).

בעקבות דו"ח הביקורת והמלצתו הנ"ל "פנה אלי פרדי מלק [המערער] ויוחאי בנפרד כל אחד וביקשו ממני למחוק את המלצתי שלא לאפשר לחברת נ.ד.ד. להתמודד שוב בעיריית נשר, אך כמובן שסירבתי" (ת/78 ב' ש' 52-53).

גרסתו של הישג בדבר התערבותו של המערער לטובת פלאח והחברה שבשליטתו משמשת חיזוק לגרסתו של פלאח וטנדלר בדבר מעשי "השתדלנות" שהמערער ווינשטיין עשו עבור פלאח בעירייה.

גרסתו של טנדלר

41. טנדלר שימש בזמנים הרלוונטיים כיועץ המשפטי של העירייה. הודעותיו ת/82א, ת/82ב הוגשו בהסכמה. במהלך עדותו אימץ את תוכן הודעותיו. בהודעתו (ת/82א, ש' 176-177) אמר טנדלר כי המערער ווינשטיין עסקו "בשתדלנות" עבור פלאח. בית המשפט העדיף את דבריו של טנדלר בת/82א לעניין "השתדלנות" שעשו המערער ווינשטיין על פני עדותו המסויגת בבית המשפט, תוך שציין כי טנדלר העיד באי נוחות וניתן היה להתרשם כי ביקש להרחיק את המערער ממעורבות פסולה במכרז ונמנע מלהזכיר כי המערער תמך בו.ש.ס. בשונה מדבריו בהודעתו ת/82א. בית המשפט סיכם את דבריו "כך או כך גם מעדותו של היועמ"ש [הכוונה לטנדלר] עולה מעורבותו הרבה [של המערער] בהליכים הנוגעים למכרז ולתוצאותיו".

גרסתו של דימה קוטלר (להלן: קוטלר)

42. קוטלר שימש כיו"ר ועדת המכרזים בעירייה בשנת 2010, הוכרז כעד עוין והודעתו ת/81 הוגשה על פי סעיף 10א(א) לפקודת הראיות. לאחר בחינה זהירה קבע בית המשפט כי גרסתו של קוטלר בת/81 הינה גרסת אמת, שנמסרה באי רצון למשטרה והעדיף אותה על פני עדותו בבית המשפט. בהודעתו ת/81 אישר קוטלר כי הבין מדברי המערער עמו כי המערער תומך במועמדותה של ו.ש.ס. לזכייה במכרז על פני המתחרה ואמר לו "כשיש דיון בענין הזה שאני אשמע מה שיוחאי אומר לא מוטי...". והרי ידוע מעדויות קוטלר, טנדלר והישג כי "יוחאי", הלא הוא וינשטיין תמך בזכיית חברת ו.ש.ס. על פני החברה המתחרה. כאשר קוטלר הבין "שפרדי לא רוצה את י.ב.ש.א. אני הבנתי שהוא מעדיף את ו.ש.ס."

גרסתו של מוטי חן (להלן: חן)

43. חיזוק נמצא גם בהודעותיו של חן, מי ששימש כגזבר העירייה, שהודעותיו (ת/79 ות/80) הוגשו בהסכמה. בהודעתו ת/80 תיאר חן פגישה שהתקיימה במשרד ראש העיר, בה נדונו ענייני המכרז נשוא האישום, בה נכחו הוא, טנדלר, וינשטיין והמערער, כאשר על רקע דבריו של חן כי ו.ש.ס. הינה גלגול של חברה שבשליטת פלאח, תקף אותו המערער מילולית; "פרדי קם מכיסאו וצועק כי אני לא אמין עליו ואני עושה הכל כי אני שונא את פלאח וכי דבריי לכאורה מאשימים אותו את פרדי כגנב ואת פלאח כרוצח...". כאשר דבריו אלו של המערער, אליהם הצטרף וינשטיין, חיזקו את חשדו של חן כי פלאח עומד מאחורי חברת ו.ש.ס. שמתמודדת במכרז.

מהודעתו של חן, שלא נסתרה, עולה תמיכתו החמה והבלתי מסויגת של המערער בהצעתה של ו.ש.ס., התנהלות המתיישבת עם "שתדלנותו" של המערער בעניינה של חברת ו.ש.ס. גרסה זו מתיישבת גם עם גרסתם של טנדלר, הישג וקוטלר, וכפי שפורט לעיל.

44. חיזוק נוסף מצא בית המשפט במחקר התקשורת ובשיחות שהתנהלו בין המערער ופלאח בסמוך למועד שבו התקיים המכרז בשנת 2010. בחלקה הסמוי של החקירה המשטרתית ביצעה המשטרה האזנות סתר לטלפונים של המערער ופלאח. במהלך תקופת ההאזנה נקלטו בין המערער לפלאח שיחות טלפון מרובות. בית המשפט פירט באריכות את מכלול שיחות הטלפון והתייחס למחקר התקשורת. מסקנתו משמיעת השיחות, תכיפותן, תוכנן, עיתוין ואופי השיח המתנהל בהן היתה, כי "... הנתונים הנלמדים ממחקר התקשורת והשיחות שהוקלטו סותרים את גרסתו המאוחרת של הנאשם - לאחר שהתברר לו כי פלאח הפליל אותו - בדבר קוצר הרוח שהפגין כלפי הנאשם וניסיונותיו לסלק אותו מעליו. משיחות אלה עולה כי הנאשם אכן דיווח לפלאח אודות ענייני מכרזים ... מה היה לו לנאשם לענות לשיחת הטלפון של פלאח בנוכחות השוטרים וללחוש לו מכל האנשים כי יש במקום בדיקה של המשטרה בהעדר זיקה של פלאח לעניין?".

שידול למתן שוחד

45. בית המשפט קבע כי המערער ביצע עבירה של שידול למתן שוחד בכך שפנה לפלאח וביקש ממנו ליתן לוינשטיין הלוואה בסך של 10,000 ש"ח, כשבהמשך הפכה להיות "הלוואה עומדת", שלא הוחזרה עד היום. "מתן הלוואה לוינשטיין - אשר הכל היו מודעים להיותו עובד ציבור - מהווה שוחד לוינשטיין, בהעדר יחסים חבריים או אחרים ביניהם, מלבד ההיכרות ביניהם במסגרת העבודה כאשר לוינשטיין היתה השפעה על ענייניו של פלאח ... התנהלותו של הנאשם בעניין זה נכנסת לגדר שידולו של פלאח למתן שוחד לוינשטיין נוכח מודעתו של הנאשם למעמדם הבכיר הן של וינשטיין והן של הנאשם ולכך שמתן הכספים יסייע לפלאח אשר נזקק לעזרה בקשריו מול העירייה ... הנאשם הביא את פלאח לידי עשיית עבירה בכך שביקש ממנו לתת שוחד לוינשטיין כדי לקדם את ענייניו בעירייה ...".

46. לשיטת המערער משבית המשפט קבע כי פנייתו לפלאח היתה למתן הלוואה לוינשטיין אין בעובדה שההלוואה הפכה בהמשך ל"הלוואה עומדת" כדי להצביע על מודעתו של המערער כי מדובר במתת אסור. לתמיכה בטענתו הפנה המערער לעדותו של וינשטיין לפיה סירב פלאח לקבל ממנו החזר של ההלוואה אף שהוא הציע זאת לפלאח. במהלך הטיעון בעל פה הוסיפה באת כוח המערער כי לא הוצגה כל ראיה לפיה ידע המערער כי סכום ההלוואה שניתן לוינשטיין כהלוואה הפך למתנה. עוד נטען, כי בין וינשטיין לפלאח התנהלה מערכת יחסים מושחתת של "קח ותן" ללא קשר להלוואה הנ"ל.

אין בידי לקבל את טענותיו של המערער בנדון.

א. כעולה מקביעותיו של בית המשפט קמא, שהתבססו על הודעותיו של פלאח במשטרה, הקשר הראשון במערכת היחסים המושחתת בין פלאח לוינשטיין נוצר מעצם פנייתו של המערער לפלאח בבקשה ליתן הלוואה לוינשטיין (ת/74, ש' 104-106). בהמשך התפתחו יחסי השוחד בין פלאח לוינשטיין, ו"מוסדו" בתשלומים חודשיים ששילם פלאח לוינשטיין (ת/74, ש' 110-112).

ב. טענת המערער כי אין לייחס לו ידיעה כי הוא מתווך בשוחד משפנה לפלאח ליתן לוינשטיין הלוואה ולא מתנה, הינה טענה מתממת. פניית המערער שהינו עובד ציבור לקבלן כוח אדם (פלאח) כשהוא מודע לכך כי פלאח מצוי בקשרי עבודה מול מזכיר העירייה - וינשטיין, שאף הוא עובד ציבור - בבקשה כי יתן לאחרון הלוואה הינה בגדר פעולה של תיווך לשוחד. "הלכה פסוקה היא שקבלת הלוואה על ידי עובד הציבור על מנת להחזירה אבל בלי ריבית וללא קביעת מועד לסילוקה ... הם בגדר טובת הנאה במובן החוק" (ע"פ 179/73 יצחק חן נ' מדינת ישראל, פ"ד כח(1) עמ' 751 (13.3.1974)). בענייננו, בין וינשטיין לפלאח לא היו כל יחסי חברות שהצדיקו מתן הלוואה בסכום של 10,000 ש"ח מבלי שנקבעו תנאיה ומועד החזרתה. מתן ההלוואה לוינשטיין על ידי פלאח לא היה מתאפשר ללא פנייתו של המערער לפלאח ואלמלא העניין שהיה לפלאח בקיום מערכת יחסים של "קח ותן" שיוכל לנצלה מול וינשטיין. הן המערער והן פלאח ידעו כי מעמדו של וינשטיין בעירייה יאפשר לו לסייע לפלאח. היענותו של פלאח לבקשתו של המערער ליתן הלוואה לוינשטיין שירתה מחד את מערכת היחסים בינו לבין המערער ומאידך פתחה פתח למערכת יחסים של "קח ותן" בינו לבין וינשטיין. "בפסיקתנו נקבעה חזקה עובדתית, שלפיה, 'בדרך כלל יש להעמיד עובד ציבור בחזקתו שהוא יודע שהנזקקים לשירותיו אינם נותנים לו את חסדיהם, אלא על מנת שיטה להם חסד במסגרת מילוי תפקידו' דנ"פ 6162/99 בן עטר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] פסקה 6 (10.1.2000) ...". ע"פ 4506/15 צבי בר נ' מדינת ישראל (11.12.2016). חזקה זו חלה בעניינם של שני עובדי הציבור, הן המערער, שהפנה את וינשטיין לפלאח לקבל ממנו הלוואה בידעו כי פלאח נזקק לשירותיו של וינשטיין, והן וינשטיין, שידע כי הוא נוטל הלוואה מפלאח שמצוי עמו בקשרי עבודה ונזקק לשירותיו.

מחדלי חקירה

47. למערער טענות רבות למחדלי חקירה. טענה לאי בדיקת חשבונות הבנק של פלאח, בדיקה שהיתה יכולה לאשש או להפריך את טענתו של פלאח בדבר תשלומי כסף חודשיים ששולמו למערער כשוחד; הימנעות המשטרה מלחקור את מנהלי המחלקות בדבר איומיו/התנכלותו של המערער לפלאח באמצעות מנהלי המחלקות בעירייה; והעדר תיעוד קולי וחזותי של חלק ניכר בחקירות החשודים.

בית המשפט התייחס בהכרעת הדין באריכות למרבית הטענות בדבר מחדלי חקירה. מאחר ודברי בית המשפט מקובלים עליו לא אדון בטענות אלה שוב ואתמקד בטענה שנראתה לי כמשמעותית מביניהן, שהיא הטענה בדבר הימנעות המשטרה מחקירת מנהלי המחלקות בדבר התאנות/איומיו של המערער כלפי פלאח או מי מעובדיו.

לטענת המערער בית המשפט טעה כשהאמין לגרסתו של פלאח, שלא הוכחה, כי הוא נסחט לשלם את כספי השוחד למערער אחרת יפגע בו המערער באמצעות מנהלי המחלקות, שאם היו מנהלי המחלקות נחקרים, הדבר היה מסייע למערער בהגנתו. לתמיכה בטענתו הפנה המערער להבהרת בית המשפט שניתנה לאחר הכרעת הדין לפיה "אין בהכרעת הדין קביעה כי מנהלי מחלקות איימו בשמו של הנאשם על פלאח ... איני מייחסת למנהלי מחלקות איומים בשמו של הנאשם על פלאח".

עיון בהודעות פלאח וצפייה בעימות ובתמלילים, אינה מותירה מקום לספק כי פלאח דיבר על תחושת איום סובייקטיבית שהיה נתון בה על רקע התנהלותו והערותיו של המערער למנהלי המחלקות השונים בעירייה בקשר לאיכות עבודתם של פועליו.

משעיתוי השמעת הערותיהם של מנהלי המחלקות באוזניו של פלאח לא היה מקרי, והזדמן עם פיגורו בתשלומי השוחד למערער, הבין פלאח כי המערער לוחץ/מאיים/סוחט אותו באופן עקיף. פלאח, שחשש שפרנסתו בעירייה תפגע מיהר לפייס את המערער בתשלום כספים, וכפי שאמר בעמ' 9 לתמליל ת/38:

"הייתי מאויים ... הרגשתי את זה בלב יום יום לא יכולתי להגיד לך ... אמרתי פרדי קח כסף ואמרתי לך מעכשיו תדאג שהכל יהיה שקט. פתאום לא שמעתי לא תלונות על פועלים, לא מכרז, לא כלום. זה מה שהיה אני לא אשכח את זה".

המערער ידע להפעיל על פלאח לחצים, מבלי שנדרש להשמיע איום באופן ישיר ומפורש. בנסיבות אלה, כאשר פלאח מדבר על תחושותיו הסובייקטיביות, אינני רואה כיצד חקירתם של מי ממנהלי המחלקות היתה תורמת להגנתו של המערער, שהרי פלאח לא העיד כי אלה איימו עליו או שהעבירו לו איום בשמו של המערער.

עבירה של הפרת אמונים - אישום שני

48. המערער לא הרחיב בערעורו בענין האישום השני, כך גם עשתה באת כוחו בטיעוניה בעל פה לפנינו. המערער מודה שהתיקונים בביתו ובבית אמו בוצעו, אך לדבריו הדבר נעשה

על רקע יחסי חברות ולא תוך ניצול פסול של מעמדו בעירייה מכל מקום המעשים לא חצו את הרף הפלילי ולכל היותר ניתן היה להסתפק בהעמדתו לדין משמעת. לחילופין טען המערער, כי יש לזכותו בנימוק של זוטי דברים.

הרשעתו של המערער התבססה על עדותם ואמרותיהם של שורת עדים, אותם מצא בית המשפט כמהימנים. בעוד שאת גרסתו של המערער דחה בית המשפט כ"בלתי מהימנה בעליל", תוך קביעה שהמערער ניצל את המעורבים ולא שילם להם שכר עבור עבודתם.

בהינתן העובדה שהכרעת הדין התבססה על ממצאי עובדה וקביעות מהימנות לא מצאתי עילה להתערב בהכרעתו של בית המשפט באישום זה. גם בטענה של זיכוי בנימוק של זוטי דברים לא מצאתי ממש, ודינה להידחות. מדובר בסדרה של מעשים שנעשו לאורך זמן על ידי עובד ציבור בדרגה בכירה, סגן ראש עיר. העובדה שמדובר בעבודות פעוטות שאין בצדן הוצאה כספית גבוהה אינה צריכה להקהות מחומרת המעשים ופגיעתם באינטרס הציבורי. כב' השופט קדמי הגדיר את טיב הגנת זוטי הדברים בספרו על הדין בפלילים חוק העונשין מהדורה מעודכנת תשס"ה (2004), חלק ראשון עמ' 515 כך:

"זוהי הוראה ... שבאה להעניק לבית המשפט סמכות: ליטול ממעשה את פליליותו, בשל היותו חסר משמעות מן ההיבט של האינטרס הציבורי; וזאת - על אף שפורמאלית נתקיימו יסודות העבירה ומן ההיבט הטכני העבירה נעברה. נטילת הפליליות ממעשה עבירה נעוצה כאן בהעדר 'ענין ציבורי' של העמדה לדין בשל מעשה 'פעוט ערך' מן ההיבט של האינטרס הציבורי, ולא בשל אי קיום יסוד מיסודות העבירה ...".

ביצוע עבודות פרטיות בביתו של מי שנחשב לשני לראש העיר על חשבון הציבור ולאורך זמן, גם אם מדובר בעבודות פעוטות, אינו יכול להיחשב כחסר משמעות מן ההיבט של האינטרס הציבורי. הציבור מצפה ממי שנמצא בדרגה בכירה בשירות הציבורי שימשש דוגמה ומופת בהתנהגותו לשאר משרתי הציבור. "הלבנת מעשה" כזה בעצם אי הטבעת חותם הפליליות בו מהווה מסר לא ראוי הפוגע באינטרס הציבורי. אין כל בסיס והצדקה בנסיבות הביצוע הספציפיות ונסיבות מעמדו הבכיר של המערער כדי לזכותו מעבירה של הפרת אמונים בטענה של זוטי דברים.

הערעור על העונש

49. לטענת המערער בית המשפט החמיר עימו יתר על המידה, מבלי שבחן את מתחם החומרה של עבירת השוחד שבה הורשע, משנקבע בהכרעת הדין כי המערער לא היטה מכרזים

לטובתו של פלאח. עוד טען המערער, כי בית המשפט נתן משקל יתר לטענת הסחיטה, שלא הוכחה, שהעלה פלאח כלפיו.

באשר לעבירת השידול למתן שוחד, חזר המערער על דבריו כי לא ידע שההלוואה תהפוך ל"הלוואה עומדת" וכי המשודל פלאח לא היה משודל נורמטיבי תם לב משהוכח כי ניסה לשחד אחרים ללא צורך בשידולו של המערער.

עוד נטען כי בית המשפט לא נתן משקל מספיק לעברו הנקי ולעשייתו הציבורית והחברתית לאורך כל שנותיו, כך גם לא ניתן משקל למצבו הבריאותי והכלכלי שהתדרדרו עם מעצרו והתארכות ההליך המשפטי בעניינו, על כל המשתמע מעינוי דין שהתלווה לכך, כשחלק ניכר מהאשם רובץ לפתחה של המדינה שהשתתה בהגשת כתב האישום לתקופה של שלוש שנים מאז פרצה הפרשה לחייו. כך השיג המערער על גובה הקנס שהושת עליו, כאשר משמעות הטלת קנס כה גבוה היא תוספת ענישה של 10 חודשי מאסר בכלא, משאין ידו משגת לשלם קנס כה גבוה, שכן מאז המעצר והחקירה הוא אינו עובד ופרנסתו ובריאותו נפגעו קשה.

50. המדינה מבקשת שלא להתערב בענישה משזו ראויה ומשקפת את מדיניות הענישה הנוהגת המתיישבת עם מגמת ההחמרה בענישת עבירות שוחד.

כידוע, ערכאת ערעור אינה נוטה להתערב במידת העונש שהושתה בערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים שעניינם סטייה ניכרת מרמת הענישה הנוהגת או הראויה במקרים דומים (ע"פ 8317/16 מדינת ישראל נ' אבו אלקיעאן (4.6.2017)), או כאשר פסק הדין לוקה בטעות מהותית שיש לתקנה (ע"פ 9833/17 אוריאן טלקר נ' מדינת ישראל (19.7.2017); ע"פ 4949/15 רון מקדסי נ' מדינת ישראל (17.3.2016)).

לא מצאתי כי העונש שהוטל חרג מרמת הענישה הראויה במקרים דומים, או כי נפלה טעות מהותית שיש לתקנה. ובכפוף להקלה מסוימת בענישה המתחייבת מהתמשכות ההליכים, בגין שיהוי בהגשת כתב האישום, לא היה מקום להתערב בענישה שהוטלה.

עבירות השוחד והפרת האמונים הן עבירות שחיתות שמקעקעות את אמון הציבור בשירות הציבורי; "עבירת השוחד היא מהחמורות ביותר במישור הציבורי, היא משחיתה את המידות, היא מהווה סכנה ליסודותיו של משטר חברתי צודק, היא מערערת את האמון של הציבור בשלטון" (ע"פ 4722/92 מרקוביץ נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2), 45, 49 (1993)). הענישה הראויה והנוהגת בעבירת שוחד היא מאסר לריצוי בפועל הן לנותן השוחד והן למקבל השוחד; "הכלל בכפוף לחריגים, לגבי המקבל, וכך גם לגבי הנותן, הוא שעליהם לרצות את המאסר בין כותלי הכלא, דווקא משום שהמעורבים בעבירות שוחד הם אנשים המכונים

נורמטיביים ובדרך כלל חסרי עבר פלילי, יש להחמיר עימם וזאת למען יראו וייראו. היינו בעבירות כאלה יש ליתן משקל נכבד לשיקול בדבר הרתעה כללית" (ע"פ 4115/08 אבנר גלעד נ' מדינת ישראל (24.1.2011) (להלן: עניין גלעד). החומרה היתרה בעבירת השוחד הביאה את המחוקק להחמיר את הענישה משבע שנות מאסר לעשר שנות מאסר ללוקח השוחד.

אכן, סטייה מהשורה מוסיפה מימד של חומרה לעבירת השוחד (ראה ע"פ 5076/14 שטרית נ' מדינת ישראל (29.12.2015)). עדיין לקיחת שוחד על ידי עובד ציבור, גם מבלי שהדבר ישפיע על מילוי תפקידו, פוגעת באמון הציבור. התייחסתי לנסיבות קבלת הכספים על ידי המערער מפלאח, כאשר המערער ניצל את מצוקתו וחששו של פלאח שמא עבודתו בעירייה תיפגע בעקבות הערות שהשמיע המערער באוזני מנהלי המחלקות השונות. המערער פעל בתחכום, תוך ניצול מעמדו הרם כסגן ראש העיר וממלא מקומו. לא נדרש מהמערער מעבר ל"הערה פה, הערה שם" בעניין עבודת פועליו של המערער למי ממנהלי המחלקות כדי לגרום לפלאח לרצות להמשיך ולשמן את המערער כדי שמקור פרנסתו לא ייפגע. המערער היה מודע לכוחו ול"מילתו" בעירייה והוא עשה בהם שימוש ציני ומכוער. לדידי, וחד הוא הדבר אם פלאח נסחט/אויים במפורש על ידי המערער, או שהמערער רק הזין את תחושתו הסובייקטיבית של פלאח כי הוא מאויים שאם לא ישלם תפגע פרנסתו.

51. טענתו של המערער כי לא התכוון לשדל את פלאח ליתן שוחד לוינשטיין הינה טענה מיתממת וטוב שלא היתה נטענת כלל. התייחסתי לנסיבות ומשמעות מעשיו של המערער ואיני מוצא לחזור על הדברים.

52. נסיבות עברו הנקי ועשייתו הציבורית בעבר אינן יכולים לשמש למערער כמגן מפני ענישה מרתיעה, שהרי כבר נפסק כי נותני ומקבלי שוחד הנחשבים כנורמטיביים, שהינם על דרך הכלל חסרי עבר פלילי, אינם חסינים מענישה כואבת ויש להחמיר עמם. ראה עניין גלעד הנ"ל.

54. באשר לטענה של התמשכות ההליכים ועינוי הדין שנבע מכך, מבין מכלול הטענות בענין זה מצאתי ממש בטענה אחת אליה לא מצאתי התייחסות מספקת בגזר דינו של בית המשפט והיא הטענה של הגשת כתב האישום בשיהוי של שלוש שנים לאחר פתיחת החקירה. נימוק של השלמת חקירה והתארכות הליכי שימוע אינו יכול לשאת על גבו שיהוי לתקופה של שלוש שנים בהגשת כתב אישום. מדובר בפרק זמן ארוך וממושך, בהינתן נסיבות המקרה, בו נקפו השנים בהמתנת המערער להחלטתה של המדינה באם להגיש נגדו כתב אישום אם לאו. פרק זמן ארוך זה של חוסר ודאות ועינוי דין צריך לבוא לידי ביטוי בענישה שהוטלה על המערער (ראה לענין זה ע"פ 4434/10 אבי יחזקאל נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (16.3.2011)).

לאור כל האמור אציע להעמיד את עונשו של המערער על 30 חודשי מאסר תחת 36 חודשי מאסר. יתר רכיבי העונש יישארו בעינם.

שופט

השופט נ' הנדל:

אני מסכים.

שופט

השופט א' שהם:

אני מסכים.

שופט

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ג' קרא. המערער יתייבב לריצוי עונשו בימ"ר קישון ביום 28.12.2017 עד לשעה 10:00, כשברשותו תעודת זהות. על המשיב לתאם את הכניסה למאסר כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טלפונים 08-9787377, 08-9787336.

ניתן היום, כ"ז בחשון התשע"ח (16.11.2017).

שופט

שופט

שופט

עמוד 26

